

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתמה

ערב שבת-קודש

פרשת בראשית

כ"ג בתשרי ה'תשע"א

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג בתשרי ה'תשע"א – ל' בתשרי ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ג בתשרי	הלי מעשה הקרבנות פרק ד-ו.	הלי תמידין ומוספין פרק ו.	מליית קלט. קיב. מייע סה.
ש"ק	כ"ד בתשרי	פרק ז-ט.	פרק ז.	מייע פט. מליית קמה. קמח*.
א'	כ"ה בתשרי	פרק י-יב.	פרק ח.	מייע סו. מליית קמו. מייע סז. מליית קב. קג. קלח.
ב'	כ"ו בתשרי	פרק יג-טו.	פרק ט.	מליית קכד. מייע פח. פג. מליית קנה.
ג'	כ"ז בתשרי	פרק טז-יח.	פרק י.	מייע פד. פה. מליית צ.
ד'	כ"ח בתשרי	פרק יט. הלי תמידין ומוספין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי פסולי המוקדשין.. בפרקים אלו. פרק א.	מליית פט. מייע לט. כט. מליית פא. מייע ל.
ה'	כ"ט בתשרי	פרק ג-ה.	פרק ב.	מייע כח. כה. מ. מא. כז. מב.
ו'	ל' בתשרי	פרק ו-ח.	פרק ג.	מייע מג. מד. מה. מו. מז. מח. נ. נא.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה	
5.50	5.26.1	12.00	11.30	8.30	5.41	4.44	4.23	3.35	ו', כ"ג בתשרי
5.49	5.24.8	12.00	11.30	8.31	5.42	4.45	4.23	3.36	ש"ק, כ"ד בתשרי
5.48	5.23.5	12.00	11.30	8.31	5.43	4.45	4.24	3.37	א', כ"ה בתשרי
5.46	5.22.2	11.59	11.29	8.31	5.43	4.46	4.25	3.37	ב', כ"ו בתשרי
5.45	5.21.0	11.59	11.29	8.31	5.44	4.47	4.25	3.38	ג', כ"ז בתשרי
5.44	5.19.7	11.59	11.29	8.31	5.45	4.47	4.26	3.39	ד', כ"ח בתשרי
5.43	5.18.5	11.59	11.29	8.32	5.45	4.48	4.27	3.40	ה', כ"ט בתשרי
5.41	5.17.2	11.59	11.29	8.32	5.46	4.49	4.27	3.40	ו', ל' בתשרי

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י
6:02	5:06	6:01	4:55	6:02	5:04	6:00	4:49	6:02	5:06
5:54	4:58	5:52	4:46	5:53	4:55	5:51	4:40	5:54	4:58

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: ISSN 0793-7474 דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

להתייצב כראוי בשבת בראשית

כאשר נעמדים בשבת בראשית בתנועת התרחבות בענייני התורה, הדבר משפיע על כל השנה, שגם העניינים הגשמיים יהיו בהתרחבות • פרשת בראשית עצמה 'רחבה' היא ביותר בתקופת הזמן המדובר בה • בשבת זו יש הן 'ששון' והן 'שמחה' אף באופן נעלה משמחת-תורה • ובמה צריכה להתבטא העלייה הגדולה שבשבת זו? • משיחות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

הגשמיים של בני-ישראל, דכיון שאצל בני-ישראל כל העניינים הם על-פי תורה, הרי, העמידה בתנועה של התרחבות והתפשטות בשבת בראשית בנוגע לקריאת הסדרה, הפרשה הראשונה שבתורה, מהוה הוראת-דרך להקב"ה על כל השנה כולה בנוגע לכל ענייניהם של בני-ישראל שיהיו בהתרחבות ובהתפשטות.

וזוהו גם הטעם למנהג ישראל - "מנהג ישראל תורה הוא"⁴ - להוסיף בשבת בראשית בקנייני מצוה וענייני שמחה יותר משאר השבתות (כולל גם שבתות מברכים), כאמור, שאופן העמידה בשבת בראשית נוגע על כל השנה כולה.⁵

ב. ויש לקשר עניין זה גם עם תוכנה של פרשת בראשית (נוסף על היותה הפרשה הראשונה בתורה):

פרשת בראשית היא פרשה כללית, שבה מדובר אודות עניינים כלליים - בריאת העולם והארם

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹ שבשבת בראשית היה הצמח-צדק נוהג להאריך בהעברת הסדרה, באמרו הטעם, שכפי שנעמדים (בשבת בראשית) כך הולך ונמשך כל השנה ('ווי מען שטעלט זיך, אזוי גייט עס')².

כמו כן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹ שהצמח-צדק היה נוהג להעביר ה'סדרה' שנים מקרא ואחד תרגום, עם פירוש רש"י ופירושו הרמב"ן, פסוק בפסוק³. - אלא שלא פירש אם היה נוהג כן בשבתות כל השנה או בשבת בראשית בלבד.

ובכל אופן, האריכות בהעברת הפרשה הוא עניין השייך לשבת בראשית, מטעם האמור, שנוגע לאופן העמידה על כל השנה - בתנועה של התרחבות והתפשטות.

ומובן, שעניין זה הוא גם בנוגע לצרכיהם

1 ראה "רשימות" (יומן) חורף תרצ"ה, ויין (חוברת קפה ע' 8).

2 ראה גם שיחת ש"פ בראשית תש"ה ס"ד - י"ל בקונטרס שמע"צ-שמח"ת שנה זו (נרפס בסה"מ תש"ט ע' פב. ולאח"ז בסה"ש תש"ה ע' 65). תורת מנחם - התועדויות ח"ב ע' 64. וש"נ.

3 ראה גם סה"ש תש"ב ע' 27.

4 ראה תורה נפסל - מנחות כ, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סת"ל"ב סי"א. סתצ"ד סט"ז.

5 ראה גם התועדויות תש"נ ח"א ע' 294 ואילך.

וכו', והיא גם כוללת משך זמן ארוך ביותר (שלא מצינו דוגמתו בשאר פרשיות התורה) - מהתחלת הבריאה עד סמוך למבול, יותר מאלף וחמש מאות שנה!

ולעיר, שאריכות הזמן מודגשת גם בהעשרה דורות שמאדם עד נח - שאודותם מדובר בפרשת בראשית - שהאריכו ימים יותר מכל שאר הדורות שלאחריהם (כולל גם הדורות שמנח עד אברהם)⁶, לפי שהיו "ניזונין" בחסדו של הקב"ה⁸, שכן, עיקר ושלימות עניין "ניזונין" בחסדו של הקב"ה (שנאמר על כל כ"ו הדורות שקודם מתן תורה) קאי על העשרה דורות שמאדם ועד נח, שאז נתגלה תוקף הארת החסד דאריך אנפין⁹.

ויש להוסיף, שכיון שפרשת בראשית היא פרשת כללית, מובן, שגם ההוראות שלמדים מהעניינים האמורים בפרשה זו - כפתגם אדמו"ר הזקן¹⁰ שצריכים לחיות עם הזמן, עם ההוראות שלמדים מפרשת השבוע - הם הוראות כלליות על כל השנה כולה.

* * *

ג. כאשר כ"ק מ"ח אדמו"ר אמר¹¹ שצריכים לחיות עם הזמן, דהיינו עם פרשת השבוע, דיבר אודות פרשת בראשית, באמרו:

פרשת בראשית היא סדרה שמחה ("א פריילעכע סדרה"), שהרי הקב"ה ברא עולמות ונבראים, והיה מרוצה, כמו שכתוב¹² "כי טוב". ואף-על-פי שסוף הסדרה אינו נעים כל כך, אפרורי במקצת ("א ביסל קאלאמוטנע"), מכל מקום, כללות הסדרה היא שמחה, ובכל קהילות ישראל שבת בראשית הוא ששון ושמחה, כיון שמתחילים לקרוא את התורה מחדש.

ד. ומזה מובן, ששבת בראשית הוא כמו שמחת-

תורה:

גם בשמחת תורה מתחילים לקרוא את התורה מחדש, כמנהג ישראל שכאשר מסיימים את התורה בתיבות "לעיני כל ישראל", מתחילים מיד לקרוא "בראשית ברא".

וכיון שגדלה מעלת השמחה בשמחת תורה [כמדובר בהתוועדות שלפני זה¹³ שמצד הציורי "מעלין בקודש"¹⁴, גדולה השמחה של שמחת תורה יותר משמחת חג הסוכות ושמחת בית השואבה שעליה אמרו¹⁵ "מי שלא ראה שמתת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו"], ושמחה זו היא מפני שמתחילים לקרוא את התורה מחדש - הרי מובן, שגם בשבת בראשית צריכה להיות השמחה כמו בשמחת תורה, ועוד יותר מאשר השמחה של שמחת תורה, כיון ש"מעלין בקודש".

וזהו הביאור בדברי רבינו נשיאנו ששבת בראשית בכל קהילות ישראל הוא ששון ושמחה - דלכאורה, עניין השמחה שייך ליום-טוב, "מועדים לשמחה", ואילו שבת ענינו עונג, כמו שכתוב¹⁶ "וקראת לשבת עונג"¹⁷ - כי, שבת בראשית הוא בהמשך ואותו עניין כמו שמחת תורה, ולכן חלוק מכל שאר השבתות, שמלבד העונג ענינו גם שמחה.

ה. וכיון שדברי צדיקים, ובפרט נשיאי ישראל, הם בדיוק, ובפרט דברים שבכתב ובדפוס - יש לבאר גם דיוק הלשון "ששון ושמחה":

השמחה של שבת בראשית, שהיא באופן ד"מעלין בקודש" - כוללת גם את כל העניינים שלפני זה, שהרי "יש בכלל מאתים מנה"¹⁸.

וכיון שבימים שלפני זה ישנו הן עניין הששון, וישאבתם מים בששון¹⁹, והן עניין השמחה, שמחת-תורה - יש גם בשבת בראשית "ששון ושמחה".

והעניין בזה:

החילוק בין ששון לשמחה הוא²⁰ - שששון הוא

13 שיחת ליל שמח"ת (תש"כ) סי'ז (לעיל ע' 87).

14 ברכות כח, א. וש"נ.

15 סוכה נא, א"ב.

16 ישעי' נח, יג.

17 ראה סה"מ תש"ט ס"ע 130, ובהנסמן בהערות שם.

18 ב"ק עד, א. ועוד.

19 ישעי' יב, ג.

20 ראה אוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' קנב ואילך. סה"מ

6 ראה רמב"ן פרשתנו ה, ד. פרש"י לך לך יז, יז.

7 פסחים קיח, א.

8 ראה תקו"ז ת"ע בסופו. לקו"ת ברכה צג, רע"ד.

9 ראה לקו"ש חט"ו ע' 66 ואילך ובהערות שם. וש"נ.

10 סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

11 שיחת ש"פ שמות תש"ב (סה"ש תש"ב ע' 29). נעתק בקיצור ב"היום יום" - ב"ג חשון.

12 פרשתנו א, ד. ועוד.

השמחה למטה, ושמחה היא מלמטה למעלה, כידוע²¹ בעניין הספירות, שששון הוא בספירת היסוד, שהיא סיום עולמות האין סוף, דהיינו מלמעלה למטה, ושמחה היא בספירת המלכות, דהיינו מלמטה למעלה. וזהו גם כללות העניין ד'זמן שמחתנו' (לשון רבים)²² – 'ישמח הוי' במעשיו'²³, (מלמטה למטה) ו'ישמח ישראל בעושיו'²⁴, (מלמטה למעלה) ושניהם נמשכים בשמחת המטה גופא, והיינו, שבשמחה למטה גופא ישנם ב' העניינים של ששון ושמחה. וכזה יובן גם מה שמצינו בגמרא במסכת סוכה²⁵ בסוגיית שמחת בית השואבה: 'הנהו תרי מיני חד

השמחה בשבת בראשית) – שבכל שאר השבתות ישנה שייכות של יום השבת לימים שלפניו ולימים שלאחריו²⁸, ואילו שבת בראשית שייך ונוגע לכל ימות השנה, כי מכיוון ששבת בראשית הוא כמו שמחת תורה, הרי כשם שבשמחת תורה הברכה היא להמשיך את השמחה של שמחת תורה על כל השנה כולה, כמו כן יש להמשיך משבת בראשית על כל השנה כולה, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה אחרת²⁹, שכפי שנעמדים בשבת בראשית כך נמשך על כל השנה. והרי מובן שיש חילוק בין טופח סתם לטופח

"מנהג ישראל תורה הוא" – להוסיף בשבת בראשית

בקנייני מצווה וענייני שמחה יותר משאר השבתות,

שאופן העמידה בשבת בראשית נוגע על כל השנה כולה

על מנת להטפח³⁰, שכשכיל להיות טופח על מנת להטפח צריך להיות יותר לחלוחית ומשקה מאשר בטופח סתם. ועל דרך זה בנדרון דידן: כיון שמשבת בראשית צריך להמשיך על כל השנה, צריך להיות בו ריבוי לחלוחית, בכדי שיוכל להיות צינור על כל השנה.

שמיה ששון וחד שמיה שמחה, אמר ליה ששון לשמחה וכו' אמר ליה שמחה לששון וכו' – דלכאורה, למאי נפקא-מינה, "מאי דהוה הוה"²⁶ – שבזה מרומז שבשמחת בית השואבה ישנם ב' העניינים דששון ושמחה, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.

ויש להוסיף, שכיון שכשבת בראשית ישנה השמחה בכל האופנים, הן ענייני הששון והן ענייני השמחה, הרי, מצד חיבורם יחד מיתוסף ענייני נעלה יותר – אור העולה על כולנה²⁷.

1. ועוד ענייני בזה:

מצד זה ששבת בראשית הוא כמו שמחת תורה, מיתוסף עוד חילוק בין שבת בראשית לשאר השבתות (מלבד החילוק הנ"ל בנוגע להוספת ענייני

1. (וסיים כ"ק אדמו"ר):

ייתן השם יתברך שתהיה לנו דעה בינה והשכל, חכמה בינה ודעת, להבין ולידע כיצד לנצל את שבת בראשית באופן שיהיה צינור על כל השנה, להמשיך על כל השנה את העניין ד'ופרצת' – פריצת כל הגדרים, לא רק הגדרים שבדברי הרשות, אלא אפילו הגדרים שבקדושה.

ובאופן שיומשך עוד יותר ממה שנמשך בכתיבה וחתימה טובה של ראש השנה ויום הכיפורים – שהרי איתא בגמרא³¹ "כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד יום הכפורים חוץ

תרג"ג ע' רנט ואילך. עזר"ת ע' קכא וראה גם תו"מ חי"ד ע' 245.

(21) ראה פרדס שער כג פכ"א ערך שמחה. הנסמן בהערה הקודמת.

(22) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד ואילך. ובכ"מ.

(23) תהלים קד, לא.

(24) שם קמט, ב.

(25) מז, ב.

(26) יומא ה, ב. ועוד.

(27) ראה תניא שעהיו"א פי"ב.

(28) ראה תו"מ חי"ב סי"ע 205. וש"נ.

(29) ראה שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מ"ח (התוועדות א) תשח"י סי"ב (תו"מ חכ"א ע' 132). וש"נ.

(30) ראה אנציק' תלמודית ערך טופח כו' (כרך יט ע' שצג ואילך). וש"נ.

(31) ביצה טז, רע"א.

וכיון שהעולם קשור עם התורה, כמאמר⁴¹ קוב"ה אתכל באורייתא וברא עלמא, היינו, שהקב"ה הביט כביכול בתורה וברא את העולם, וכמו כן נקראת התורה "רפתראות ופנקסאות"⁴² (התכניות - "בלוֹ-פרינטס" - שעל פיהם בונה הבנאי את הבניין) - הרי מצד זה שיהודי עולה לתורה, נמשך גם בגשמיות.

ט. כשם שהדברים אמורים בנוגע לעליות שעולים לתורה בשבת, בשני וחמישי, שהתחלה על זה היא בשבת בראשית - כן הוא גם בנוגע לקביעות בלימוד התורה:

בשבת בראשית יכול כל אחד לחטוף ("אַריינכאַפֿן") ולקבל על עצמו הוספה בלימוד, הן בנגלה דתורה והן בתורת החסידות.

כלומר: נוסף לכך שבמשך חודש תשרי קיבל כל יהודי על עצמו קביעות בלימוד על כל השנה - הנה בשבת בראשית צריך לקבל על עצמו עוד הוספה בזה, בקביעות בכל יום, הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות. בלימוד החסידות צריך להיות נכלל חלק מהסדרה של השבוע - ב"תורה אור" ו"לקוטי תורה"⁴³.

ייתן השם יתברך שכל אחד יקבל על עצמו כפי יכולתו האמיתית, כפי שהוא יכול באמת ("וויפל ער קען טאַקע באמת"), וכפי שורש נשמתו.

והקבלה בשבת בראשית שמקבל על עצמו הוספה בלימוד התורה - נותנת כוח לקיים זאת בפועל במשך השנה, כך שלאחרי זה חוסכים הרבה טרחה, ועל-ידי זה נמשך גם בגשמיות בכני חיי ומוזני רויחי.

ועל-פי המדובר⁴⁴ אודות מעלת הקיצורים - הרי הקיצור מהאמור לעיל: כל אחד יקבל על עצמו שיעור נוסף בכל יום, הן בלימוד הנגלה הן בלימוד החסידות.

(קטעים מהתוועדויות ש"פ בראשית,

מבה"ח מרחשוון, תש"ב; תש"כ; תשט"ו. תורת מנחם

כרכים ד עמ' קט"ק; כז עמ' 122-124; טו עמ' 199)

41 זח"ב קסא, סע"א ואילך.

42 ב"ר פ"א, א.

43 ראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"ג ע' 174 ואילך. וש"נ.

44 שיחת יום ב' דראש השנה ס"ח (לעיל ס"ע 17 ואילך).

מהוצאת שבתות והוצאת ימים טובים כו", והיינו, שבשבת ויום-טוב יכולים לפעול שיומשך יותר ממה שניתן בראש השנה ויום הכיפורים, וכיון ששבת בראשית נוגע לכל השנה, הרי מובן שבשבת בראשית ממשיכים על כל השנה יותר ממה שנמשך בהכתיבה וחתומה טובה - שיהיה באופן ד"ופרצת ימה וקרמה וצפונה ונגבה"³².

* * *

ח. מנהג³³ ישראל שבשבת בראשית מוכרים "מצוות"³⁴ - עליות - על כל השנה³⁵.

העניין של עליה לתורה הוא - כפי שאמר הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁶, שכאשר עולים לתורה אזי מתעלים ב"תחתים שניים ושלישים"³⁷ ולמעלה יותר. ופירוש הדברים, שזוהי עלייה בנפש רוח נשמה חיה ויחידה³⁸, ועד שסוף כל סוף מתאחד עצם הנשמה עם עצמות אין סוף ב"ה (עם הקב"ה בעצמו כביכול).

וזהו גם הטעם לכך שאף-על-פי שבלמוד תורה שבעל פה אסור לברך אם אינו מבין הלימוד³⁹, מכל מקום, בעת עלייה לתורה מברך אפילו עם הארץ דלא ידע מאי קאמר - כי, אפילו אם כאן למטה אינו מבין, הרי בעלייה של הנפש רוח נשמה חיה ויחידה שלו למעלה, מבין הוא, ומלמעלה נמשך למטה: "מקרא - תורה שבכתב - קורא וממשיך"⁴⁰.

32 ויצא כח, יד.

33 שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א ע' 2 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

34 ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשי"ב ס"א (תורת מנחם - התוועדויות ח"ד ע' 109). וש"נ.

35 כ"ק אדמו"ר ציוה לגבאי למכור את ה"מצוות", ולאחרי שמכרו המצוות, המשיך ואמר:

36 לקו"ד ח"א כה, ב ואילך. סה"ש תש"ב ע' 75. תש"ד ע' 40.

37 לשון הכתוב - נח ו, טז.

38 ב"ר פ"ד, ט.

39 מג"א או"ח סוס"נ. ה' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

40 ראה לקו"ת ויקרא ה, סע"ב.

לגלות את "רוחו של משיח"

להתחיל עם "יהי אור" באור הנעלה ביותר

בהתחלת הפרשה נאמר: "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח אלוקים מרחפת על פני המים".

והנה אודות ד' הלשונות תוהו, בוהו, חושך ותהום - איתא בספרים שהם כנגד ד' קליפות: ג' קליפות הטמאות לגמרי, וקליפת נוגה. ולעומת זאת - על "רוח אלוקים מרחפת על-פני המים" אמרו חז"ל "זה רוחו של מלך המשיח", שזהו גילוי נעלה ביותר, גילוי העצמות. ולכאורה תמוה ביותר: הייתכן שכאשר מדברים אודות קליפות - מזכירים בהמשך אחד אודות "רוחו של מלך המשיח"?!
וההסברה בזה - שכוונת הפסוק להדגיש שמבלי הבט על גודל החושך מצד הקליפות בכלל, ובפרט מצד ג' קליפות הטמאות לגמרי, צריך לידע שישנו כבר "רוחו של מלך המשיח" (ועל-דרך שמצינו במדרשי חז"ל בנוגע לחורבן בית-המקדש, שתיכף ומיד נולד מושיען של ישראל) אלא שצריכים רק לגלות זאת.

וגם עניין זה מודגש בהמשך הכתובים: "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור", "ש"אור" מורה על עניין הגילוי, ובוהו גופא - גילוי האור שנברא ביום הראשון שגנוז הקב"ה לעתיד-לכוא, שזהו תוכן הגילוי ד"רוחו של מלך המשיח".

וגילוי זה נעשה על-ידי התורה - כמובן מדברי המדרש "יהי אור זה אברהם", שבו מתחילים "שני אלפים תורה", ועל-ידו (היינו, על-ידי עניינו של אברהם, תורה) נעשה הגילוי ד"רוחו של מלך המשיח". וההוראה מזה בעבודת האדם:

יש כאלה שמתיראים מפני גודל החושך, וטוענים שבמצב של התגברות החושך אי-אפשר להתחיל עם אור גדול, אלא עם אור מצומצם לפי ערך הזמן והמקום כו'.

ועל זה באה ההוראה מהתחלת הקריאה דפרשת בראשית - שלמרות שנמצאים בהתחלת העבודה (זה עתה הסתיים חודש תשרי ומתחילה העבודה דכל השנה), ולא עוד אלא ששורר תוהו ובוהו חושך ותהום, מכל-מקום, מתחילים מיד עם "רוחו של מלך המשיח" - אור הכי נעלה, פנימיות השכינה שלמעלה ובהבדלה מעולמות, שאין העולמות יכולים לקבלו אפילו לא באופן מקיף - שדוגמתה בנפש האדם היא פנימיות הלב.

ומיד ממשיכים עם ההכרזה "יהי אור", היינו, שמבלי להתחשב במעמד ומצב העולם, אם הוא שייך לכך אם לאו, מכריזים "יהי אור זה אברהם", שמתחילים להאיר את העולם באור אלוקי, כמו אברהם שפרסם אלקותו יתברך בעולם גם לערבים, מבלי להתחשב אם הם ראויים לכך אם לאו.
ואז - "ויהי אור", שנעשה כן בפועל, "עס ווערט טאקע בפועל ליכטיק", ועד לגילוי אור גדול ביותר - אור שהיה מאיר ביום הראשון.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת בראשית מבה"ח וערב ר"ח מרחשוון ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ז עמ' 133-131 - בלתי מוגה)

על ברכות ומעלתן

במכתב מיוחד, בימי כ"ק אדמו"ר הריי"צ, מדריך הרבי ללמד יהודים שאפשר וצריך לפנות אל הרבי בבקשת ברכה, ולא להישען על בינתם בלבד • את הברכות ימשיך הרבי בדרך שימצא לנכון, תפקידנו לעשות הכלים על-ידי ההתמסרות להוראותיו • סיפור על יהודי שביקש ברכה, ועל הרחבת הכלים לקבלת ברכה • ומה שמע ה'משקה' שעמד תחת השולחן?! • לרגל התחלת התורה הנפתחת באות ב - ראש תיבת ברכה

ואילך), נאמר בין השאר (שם עמ' 137): "דרכה של ליובאוויטש היא להקדיש תשומת לב לענייני הפרט לא פחות מאשר לענייני הכלל כולו, ואותה מידת תשומת הלב שהארמו"ר מקדיש לבעיה ציבורית מסובכת, מוקדשת על-ידו אף לכל יחיד ויחיד הבא לבקש עזרתו ועצתו. מכאן הזמן הרב המוקדש ליחידות.

"...רוב המבקרים באים וכפיהם יתנו צערם, לפעמים קורעות הבעיות כל לב, אולם כולם יוצאים מביקורם מעודדים ומחוזקים, לאחר שקיבלו מאת האדמו"ר שליט"א יחס לבבי, עצה, הדרכה, ברכה ועזרה."

הברכה תבוא בכל אופן שהוא

בהתוועדות י"ט כסלו תשי"א חתם הרבי את דבריו במשפטים האלה (תורת מנחם כרך ב' עמ' 138):

כשממשיכים את אור החסידות גם בעניינים ארציים "לעשות בארץ", אזי תומשך ברכה והצלחה באופן ד"הפליא הוי' והגדיל" הן ברוחניות והן בגשמיות.

בנוגע לאופן המשכת הברכה, כיצד ואיך תהיה המשכת הברכה - אין אנו צריכים לדאוג, צריכים לסמוך על הרבי שהוא ידאג לכך:

באחד ממכתביו בחיי חותנו כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע (מחמישה-עשר בשבט תש"ט - נדפס לראשונה בלקוטי שיחות כרך יד בהוספות עמ' 237-241), התבטא הרבי בין השאר:

...יש רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו... בהנהגת הבית, וכו' - לא ירים את ידו מבלי לשאול את פי הרבי... שהרבי אמירתו אמירה וברכתו ברכה וגם נפש הבהמית מסכמת על-זה... איש נמצא במבוכה או עומד לפני פתרון שאלת חיים עיקרית... [עליו לדעת כי] לא אלמן חסוֹשֶׁלֶם ישראל. יש לך את מי לשאול... אין לו להישען כלל לא על בינת עצמו ולא על השדכן... שאין כל אלו אלא עניינים מסופקים, ויש לו דרך ודאית לפתור את ספקותיו... עשה על-פי דבריו ואז תצליח...

תפקידי - לברך

"ואני תפקידי להבריא ולברך ופשיטא לא חסוֹשֶׁלֶם להיפך" - התבטא הרבי בהתבטאות מיוחדת באיגרת משנת תשי"ב (אגרות קודש כרך ר' עמ' רעח).

בסקירה קצרה, שנרשמה על-ידי אחד העובדים על "עבודת הלשכה של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש" (צדי"ק למלך חוברת ר' עמ' 134

הגיב הרבי ואמר: "ר' זלמן הרי הנך סוחר, והרי הברכה של אשתקד התאימה לאשתקד. מצויים אנו בראשיתה של שנה חדשה. דרושות אפוא ברכות גדולות יותר" (מפי השמועה).

"ומי שמפקפק חסוֹשֵׁלוֹם בדברי רבו - הרי זו הוראה שחסר בהתקשרות שלו אליו, וכשחסר בעניין ההתקשרות, חסר בדרך ממילא בעניין האחדות, 'כולנו כאחד', וממילא חסר גם בתיבות שלפני 'כולנו כאחד'..." - התבטא הרבי בשבת-קודש פרשת שמיני תשח"י (תורת מנחם כרך כב עמ' 292).

"החובה עלי גם כן לכתוב... כי צינור הברכה והצלחה הן בעניינים הפרטיים והן בעניינים הכלליים הם על-ידי נשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר", כתב הרבי בשנת תשי"ד (אגרות קודש כרך ח' עמ' פא) והבהיר: "וכל המוסיף כוח ואומץ בהתקשרות באילנא דחיי, על-ידי מוסדותיו הקדושים, בדרך-ממילא מוסיף גם-כן בהשפעת והמשכת הנ"ל".

הכלי לקבלת ברכה

"בקשת ברכה באיזה עניין שיהיה הרי זה קשור בהרחבת השער וכו' ודי-למבין" - כתב הרבי בשנת תשט"ז (אגרות קודש כרך יב עמ' רפא), והכוונה ל"העניין בהפצת המעיינות חוצה" וה"כלי לקבלה..." הוא על-ידי הוספה (1) בלימוד תורתנו תורת חיים. (2) [=הוספה ב] וקיום מצוותיה. (3) והשפעה גם על הסביבה בכיוון זה" (שם עמ' כג). "ידוע אשר לקבלת ברכות שמים מעל, צריך האדם לעשות למטה כלים המתאימים" - קובע הרבי בכמה הזדמנויות (ראה לדוגמה: אגרות קודש כרך ה' עמ' נא). "כלי לקבלת כל ברכה זוהי התורה" (שם).

וכן:

"הברכה היא בדוגמת הגשם, שכמו שהגשם מצמיח כשיש חרישה וזריעה כן הוא גם בברכה... היינו לב נשבר ונדכה על-ידי התכונות בגדלות הבורא יתברך... וזריעה על-ידי נתינת הצדקה לפני התפילה, והידור במצוות, אשר אז הברכה מביאה הצלחה..." - כתב הרבי לאחד האברכים יושבי אוהל בשנת תשי"ד (אגרות קודש כרך ח' עמ' 292).

אם יהיה מספיק בהמשכה משם הוי' כפי שמתגלית בעניני השגחה פרטית בדרכי הטבע - תהיה המשכת הברכה באופן כזה; אם יהיה צורך בהמשכה משם הוי' באופן של גדלות ("הגדיל", ניסים גלויים - תהיה ההמושכה באופן כזה; ואם יהיה צורך בהמשכה שהיא באופן של הפלאה ("הפליא"), ענינים שאין להם שייכות כלל לדרכי הטבע - תהיה ההמשכה באופן כזה;

הדבר שתלוי בנו, הוא, לעשות "כלים" להמשכת הברכה - על-ידי לימוד תורתו והליכה באורחותיו נצח סלה ועד, מתוך מסירה ונתינה.

לפי שורש הנשמה

בשבת קודש פרשת בשלח תשי"ד דיבר הרבי על חובת כל אחד להפיץ יהדות במקום שבו הוא נמצא. בהקשר לכך סיפר הרבי סיפור:

יהודי מארץ-ישראל שחלה במחלה קשה ביותר והיה זקוק לעבור ניתוח מסובך, כתב לי מכתב בקשת ברכה. - נו, כשיהודי מבקש ברכה, אחסוך ממנו ברכה ("זאל איך אים זשאלעווען אַ ברכה")?! ... הברכות הן של הקב"ה! השבתי לו אפוא מכתב ברכה שיבירא, והוספתי וכתבתי לו, שיתחיל להניח תפילין בכל יום (ולשמוור שבת)... קיבל על עצמו להניח תפילין, ותיכף ומיד הבריא... רבים התחילו להניח תפילין.

בהזדמנות מסויימת של 'עת רצון' העניק הרבי ברכות לכמה וכמה אנשים שנכחו בהתוועדות. אחד הנוכחים פנה לרבי וביקש "לקבל ברכה כמו שקיבל פלוני בעניין זה" - הגיב הרבי ואמר (תורת מנחם כרך ה' עמ' 182):

מוכרחני אפוא לא להתפעל ולגלות לכם את האמת - שנתנית ברכה הוא ענין שנוגע ותלוי בשורש הנשמה.

כל שנה וברכותיה

פעם אחת, בסיום חודש תשרי, נכנס הרה"ח ר' זלמן יפה מאנגליה אל הרבי ל"יחידות", ואמר: "רבי הברכה שהענקת לי אשתקד היתה ברכה מוצלחת ביותר. רצוני בברכה כזו גם הפעם".

כשנכנסתי ל'יחידות' בשלהי תשרי תשכ"ז (בעת ששימשתי מנהל בית-ספר אהלי יוסף יצחק בשכונת מלחה בירושלים) אמר לי הרבי בין הדברים:

"הבחנתי כי כאשר עברתם ב[חלוקת] 'כוס של ברכה' לא נטלתם בקבוק של משקה [=שהרבי היה מחלק לעסקנים ומנהלי מוסדות וכיו"ב],
 "לכן ייכנס ל'מזכירות' וייקח שם בקבוק".

הרבי הוסיף: "ה'משקה' היה במשך כל ההתוועדות תחת השולחן ושמע כל מה שדובר [=בהתוועדות]. יש [=מהנוכחים] שהיו ושמעו, ויש כאלה שנכנסו... (הרבי סימן באצבעו הקדושה שנכנס לאוזן אחת ויוצא מהשנייה)..."

"אבל ה'משקה' שמע כל מה שדובר. ולכן קחו מה'משקה' ושימו בבקבוק ותוסיפו לזה מיץ כי בשביל הילדים זה חריף, ותחלקו לכל ילד וילדה [=מתלמידי בית-הספר] ויעשו על זה ברכה, ואז כל מה שדובר ייכנס בהם".

עוד אמר הרבי בקשר למה שהעניק לי בערב יום הכיפורים 3 חתיכות של 'לעקאח' (1) בשבילי, (2) בשביל האמא, (3) לא פירט.

ואמר: "תנו לרעייתכם תחי' לפורר את זה בתוך שתי [עוגות] טורט ותחתכו את זה לחתיכות קטנות ותחלקו לכל ילד וילדה, ויעשו על זה ברכה, ואז תהיה להם ולמשפחותיהם שנה טובה ומתוקה".

עמ' סח), והוסיף לכך את "ההכרח הגמור דלימוד פנימיות התורה".

"הנני להציע לפניו, שייקח עליו בלי-נדר לשמור את שלושת השיעורים השווים... תהילים... חומש... תניא..." (אגרות קודש כרך יב עמ' נא).

ברשימת הר"ח בנימיני על 'יחידות' שהתקיימה בשנת תשל"ג ('ישיבה של מעלה' עמ' 277) כתב: "אחר-כך נתן ברכה לכל אחד ולכולם יחד... בירך אותנו בהצלחה גדולה ולנסיעה טובה... בירך אותנו גם שנבשר בעזרת ה' בשורות טובות".

וביחידות אחרת משנת תשל"ה (שם עמ' 315): "ברור שתזכו לברכות והצלחות מופלגות ונחת אצל הילדים שלכם. בירך ואחר-כך שאלתי... הואיל לאחל הרבה ברכות והצלחות יותר מקודם והרבה נחת מהילדים".

ועוד: "קודם ב'יחידות' אור ליום ה' אדר תשל"ו] הואיל לומר שלום עליכם וברכות מזל טוב ובחיוך ל... שהיא ככלה צריכה להיות בשמחה... אחר-כך הואיל לומר שיקרא את כל השמות על הציון ובירך על פעולות הכלל והפרט. [ובחיוך:] שילכו מחיל אל חיל ושנלך בקרוב לקראת משיח צדקנו אכ"ר".

ה'משקה' שמע

סח הרה"ת ר' אליהו פרץ שי' זילברשטרום:

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת בראשית

בראשית (א,א)

"בראשית" נמי מאמר הוא (ראש־השנה לב)

מדוע לא נאמר במפורש "ויאמר" גם במאמר זה?
 איתא בספרי המקובלים, שתחילה הקב"ה האציל את האותיות, כנאמר: "בראשית ברא אלוקים את" - קודם נבראו האותיות מא' ועד ת', ועל־ידי האותיות ברא ה' את כל העולם.
 נמצא שהבריאה הראשונה, היינו האצלת האותיות, היתה במחשבה בלבד, ללא אמירה (כי אמירה אפשרית רק לאחר שיש אותיות). לכן לא נאמר בבריאה הראשונה "ויאמר", כי לא היתה על־ידי מאמר ודיבור, אלא בבחינת מחשבה.

(אור־תורה בראשית דף ב עמ' א)

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (א,א)

"בראשית" - ראשית ותחילת עבודת ה' היא,
 "ברא אלוקים" - לגלות ("ברא" מלשון גילוי, כמאמר (חולין מג) "שמה הבריא", היינו שמא ניקב ויצא לחוץ) את שם אלוקים,
 "את השמים ואת הארץ" - המצוי בתוך השמים ובתוך הארץ.
 ראשית עבודת האדם לבוראו היא, לגלות את האלוקות המוסתרת בעולם ("עולם" מלשון העלם).

(כתר־שם־טוב - הוספות סימן ד עמ' 10)

* * *

"בראשית" - ב' ראשית, התורה וישראל.
 "ברא" - לשון בריאות.
 "אלוקים" - בגימטרייה "הטבע".
 "בראשית ברא אלוקים" - בני־ישראל, על־ידי העבודה בתורה ומצוות, 'מבריאם' את הטבע, בכך שהם מגלים את תוכנו הפנימי ואת תכלית בריאתו.

(ספר המאמרים תרצ"ט עמ' 72)

* * *

"שמים" - עניינים רוחניים.
 "ארץ" - עניינים גשמיים וחומריים.
 "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" - על היהודי לזכור תמיד שכל מה שיש לו, הן הרוחניות שלו (תורתו וחכמתו) והן הגשמיות שלו (עושר, בריאות וכדומה) - הכול בא לו מאת הקב"ה.
 אל לו לאדם לשגות ולחשוב ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" - אלא כשם שהקב"ה בורא את העולם כולו בכל רגע, כך הוא בורא גם את ההשפעה הפרטית הנשפעת לו.

(ליקוטי־שיחות כרך ב, עמ' 437)

* * *

"בראשית" – דבר ראשון על אדם לדעת כי:
"ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" – הקב"ה ברא את העולם ומלאו וממילא הוא בעל־הבית היחיד
בתבל כולה. אולם,
"וחושך על פני תהום" – החלק שהקב"ה הועיד לאדם לתקן עדיין שרוי בחושך ועל האדם לתקנו
ולהאירו. זאת על־ידי,
"ויאמר אלוקים" – כשאדם לומד תורה – "ויאמר"; ומקיים את מצוות ה' יתברך, שרובן ככולן נתלכשו
בדברים גשמיים וטבעיים – "אלוקים" (שבגימטרייה 'הטבע'). אזי,
"יהי אור" – חושך העולם מתהפך לאור.

(ליקוטי־שיחות כרך ד 1247)

* * *

כשעומדים בראשית יסודו של מפעל חיובי, הן מפעל בעל אופי רוחני ("שמים") והן מפעל בעל אופי
גשמי ("ארץ"), ונתקלים בקשיים – המסוגלים לרפות ולייאש את ידי העוסקים בדבר – אומרת התורה,
"בראשית ברא אלוקים!" הקב"ה הוא אשר בורא ויוצר את הדבר. אלא שרצונו של הקב"ה הוא שהדבר
ייעשה על־ידי אנשים מסוימים, ובהם בחר להיות שלוחי דרחמנא ועושי רצונו.
אי לזאת, גם כאשר בראשית הדרך נראה המצב כ"תוהו ובוהו וחושך", עד שנדמה כי אי־אפשר לפעול
דבר – יש להתחזק במידת הביטחון ולזכור שכפי שבתחילת הבריאה שררו חושך ותוהו ובוהו ועל־ידי דבר
ה', "ויהי אור", הופיע האור במקום החושך ואת מקום התוהו ובוהו תפס סדר מסודר – כן יהיה במפעל
המוקם.

(ליקוטי־שיחות כרך ב עמ' 657)

ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור (א,ג)

הצדיקים נקראים בשם "אלוקים", כנאמר (שמות ז), "ראה נתתיך אלוקים לפרעה".
"ויאמר אלוקים יהי אור" – כאשר הצדיק רואה שחסר לאדם דבר־מה בגשמיות או ברוחניות, ואומר
(מברך, גזר) "יהי אור", אזי:
"ויהי אור" – אמירתו מתקיימת.

(כתר־שם־טוב סימן שנ"ה דף נג עמ' א)

* * *

חז"ל אמרו (מגילה י'): "כל מקום שנאמר 'ויהי' – אינו אלא לשון צער". לכאורה צריך להבין מהו הצער
בבריאת אור?
ההסבר הוא: כרי שיתווה מאורו יתברך הבל־יגבול – אור מוגבל, שיהיה לפי יכולת הקיבול של העולם,
מוכרח להיות "צמצום". לכן נאמר "ויהי" לשון צער, כי הצמצום נראה כמו צער לעולם, מפני שהוא
בדוגמת מסך המסתיר ומחשיך את האור הבל־יגבול.
אך לאמיתו של דבר, הצמצום הוא לטובתנו ולתועלתנו, כי על־ידו דווקא אפשר שיתווה אור מוגבל.
זהו שנאמר "ויאמר אלוקים יהי אור" – על־ידי שם "אלוקים", המורה על מידת הדין והצמצום, נעשה אור
כזה שהוא מדוד ומוגבל, והעולם יכול לקבלו.

(אור־תורה בראשית דף ב' עמ' א')

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בראשית¹

כ"ד תשרי, מברכים-החודש מרחשוון

לאמירת כל התהילים בציבור⁶. אחרי אמירת כל התהילים יאמר מי שאין לו הורים קדיש יתום. ואם יש חיוב - יארציט או אבל - יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה (לפחות - יאמרנו האומר קדיש⁷) את ה'יהי רצון' שאחרי ספר זה. אחרי-כן ילמדו כשעה⁸ מאמר של חסידות שיהיה מוכן לכולם, ואחר-כך התפילה⁹.

"דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת-ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתי-כנסיות באיזה נוסח שיהיה"¹⁰.

* ביום זה אמר הרבי את הקדישים בשלוש התפילות, כיוון שהוא יארציט הרבנית מרת רחל הי"ד, אם הרבנית מרת חנה ע"ה אימו של הרבי, וכן יארציט של הרה"ח ר' דובער הי"ד אחיו של הרבי².

* ידוע פתגם רבותינו נשיאנו³: "אזוי ווי מען שטעלט זיך שבת בראשית, אזוי גייט א גאנץ יאר" [=כפי שמתייצבים בשבת בראשית, כך נמשכת כל השנה].

קידוש: למנהגנו, נזהרים גם בארה"ק שלא לקדש בליל שבת ב"שעה השביעית"⁴. השכם בבוקר⁵ יתקבצו אנ"ש לבית-הכנסת

1) **לבני חו"ל:** בתפלת מעריב לשבת מתחילים: 'מזמור לדוד, הבו... (אין אומרים 'גם בשמחה' כדמוכח מ'היום יום' ביום זה).

2) 'אוצר' ס"ע שצו. לעניין היארציט של ר' דובער, כתב בס' 'תולדות לוי יצחק', מהזרות תשנ"ה, ח"ב עמ' 441, שכנראה זהו יום שנקבע ע"י הרבי ולא יום הפטירה ממש.

3) לקוטי-שיחות כרך כ עמ' 556, וש"נ. וב'אוצר מנהגי חב"ד' ר"ע ת' מוכיח מלקוטי-שיחות כרך י' עמ' 190, שגם מוצאי-שבת בכלל זה. (עוד בקשר לשבת בראשית: סה"ש תש"ד עמ' 44. התוועדות תשנ"ב ח"א עמ' 188).

4) דהיינו בארה"ק מהשעה 17:40 עד השעה 18:40 (בשעון חורף). ראה שו"ע אדה"ז סי' רעא ס"ג. 'קיצור הלכות' שם ס"ז ובהערות. שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' קמא. 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16.

5) אמירת תהילים אינה דוחה תפילה בציבור (קובץ רז"ש עמ' 30), והמאחר - ישלימנה בהקדם (בס' 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסו: אחר מנחה, ואם לאו - ביום א'. וראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ, כרך ג עמ' תקעה. מאידך, היו מענות שונים ביחידות, לאלה שאינם מספיקים לסיים את כל התהילים בשבת מברכים: בס' 'דעם רבינס' קינדער' עמ' תלד, וכן בס' 'דיני ומנהגי ראש חודש - חב"ד' עמ' ז הערה 26 בד"ה ושמתגי,

וצריך ביאור. ואולי אלו הוראות פרטיות במצב מיוחד).
6) "כך היתה התקנה, ולא כ'שפיץ חב"ד' שחושבים שמכיוון שהם עוסקים בחסידות - אינם צריכים לבוא לאמירת תהילים, כי בזמן שהוא עוסק בלימוד החסידות או שהוא "מייחד ייחודים" או שהוא בעצמו אינו יודע מה הוא עושה, ממילא אומר הוא תהילים בפני-עצמו "מורם מעם"; לא כך היתה התקנה, אלא צריך לומר תהילים בציבור דווקא, יחד עם כל ישראל. שבהמשך לזה היא גם התקנה השנייה - התוועדות שלאחר התפילה, שענין התוועדות הרי הוא מיוסד על אהבת-ישראל... שבזמן התוועדות אומרים 'לחיים' ומברכים איש את רעהו..." (משיחת שבת בראשית (התוועדות א) תשכ"א). נדפס גם בס' "דעם רבינס קינדער" עמ' תלב).

7) הרבי לא נהג לומר 'יהי רצון' אחר אמירת כל ספר שבת-הילים (י"א שאמרו פ"א בסוף כל התהילים. ואז צריך לומר זאת כמובן בלשון רבים, ולהזכיר את כל הספרים), וגם כאן הציע אמירתו רק כדי ליישב יותר אמירת קדיש על כל ספר, ומשמע שללא זאת אינו נאמר.

את אמירת הפסוקים הנדפסים בספר התהילים לאומרם לפני ואחרי אמירת תהילים לא גרס הרבי כלל (ראה צילום כ"ק בשבועון 'כפר חב"ד' גיליון 789 עמ' 11, ומשם ב'התקשרות' גיליון תמה, וגיליון תפד עמ' 17).

8) 'בכנופיא בבית-הכנסת דווקא' (בכל שבת) - אג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' רפא.

9) כל הענין - ספר המנהגים עמ' 30.

10) כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע - אג"ק ח"ב עמ' תקכד. קובץ

בבית־הכנסת¹⁵. זמנה - בהתאם לתנאי המקום⁹. בדרך כלל, יש לסדרה באופן שיוכלו להמשיכה בביתם עם בני־הבית. הנשים והבנות יסדרו התוועדות לעצמן בשבת, או במוצאי שבת¹⁶.

בשבת בראשית היו החסידים נוהגים להתוועד 'בחילא יתיר'¹⁷.

בהתוועדות שבת בראשית תשי"ז, ציווה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לגבאי בית־הכנסת, למכור, ככל שנה, את העליות של כל השנה, הגבהה וגלילה. בשנים מאוחרות יותר

נהגו למכור מצוות נוספות, עד שבשנים האחרונות נמכרו, בין השאר: הוצאת הספר־תורה והכנסתו; עליות 'חזק'; 'נר למאור'; 'יין לקידוש' (= הוצאות ההתוועדויות של הרבי)¹⁸.

כתפילת מנחה¹⁹ אין אומרים "צדקתך". במוצאי שבת בראשית מכריזים שוב²⁰: "ויעקב הלך לדרכו"²¹.

15) היום־יום, ל' בניסן.

16) לקוטי־שיחות, כרך טז עמ' 523.

17) ספר־השיחות תש"ה עמ' 64.

18) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שצו. (אף שנפסק בשו"ע אדה"ז סי' שו סט"ז רק ש"אפשר ליישב המנהג בדוחק" לעשות 'מכירה פומבית' בשבת, עיי"ש. וראה המובא בכף החיים שם ס"ק מב). ובסה"ש תש"ח ח"א עמ' 83 נתבארה שייכות העניין לשבת בראשית דווקא.

19) בכמה מסידורי הספרדים מתחילים ללוי מ"צוהר תעשה לתיבה". ואם טעם המנהג כדי שלא להתחיל מ"ואני הנני מביא את המבול" (וכמו למנהגו בקריאת שבת במנחה ושני וחמישי בפ' לך־לך, שמתחילים לשני מ"וירא ה' אל אברם" כדי שלא להתחיל מ"ויהי רעב בארץ"), צ"ע מדוע לשלישי בש"ק גם הם מתחילים מ"ויהי המבול"...

20) לקוטי שיחות כרך כ עמ' 269.

21) לעניין המראה במטוסי אל־על מכל מקום, או בכל מטוס משדה תעופה בארה"ק, במוצאי ש"ק - ראה 'כפר חב"ד' גיליון 398 עמ' 31, ובארוכה בסמוך לג' תמוז תשס"ו, שהרבי עורר את הרה"ח ר' אברהם שי' סלמן מראשון־לציון שיש 'שאלה' בזה, ומתברר שלמרות שהרבי דיבר, כדרכו, על 'שאלה' ולא על איסור ממש, הרי בפועל הסביר זאת לעיתונאי מר יצחק שי' הילדסהיימר באריכות עד שעיכבו והפסיד את הטיסה במוצאי ש"ק, בשעתו. ואם בנייר־יורק כד, בארה"ק על אחת כמה וכמה. ומתברר - למרות ההכחות - שבפועל מכינים פעמים רבות את המטוסים בש"ק כשיש להם צורך בכך. הכנה רגילה של מטוס נמשכת כשלוש שעות, וניתן היה לחשוב שלא לאסור ביהודי יותר מאשר בגוי 'בכדי שיעשו' (ראה קצות השלחן סי' נ), ככד בבדי־השלחן ס"ק ה בשם שו"ת כתב סופר או"ח סי' נ,

ההפסקות בין העולים: הבעל־קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה, קרא כנרפס בחומש 'תורה תמימה' - החמישי מסיים: 'ואחות תובל־קין נעמה' (ד, כב); והשישי: 'לקח אותו אלוקים' (ה, כה).

הפטרה: "כה אמר... יגדיל תורה ויאדיר" (ישעיה מב, ה־כא)¹¹.

נכון לדעת זמן המולד לפני ברכת החודש¹². המולד: יום שישי בבוקר, בשעה 8:20 ו־2 חלקים.

מברכים החודש מרחשוון¹³: ביום השישי וביום השבת־קודש.

אין אומרים "אב הרחמים"¹⁴. שבת מברכים היא יום התוועדות. ההתוועדות -

מכתבים שבסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק עמ' 192. וכן באג"ק של הרבי כרך ה עמ' לג. ובשיחת ש"פ פקודי תשכ"ז (הובא גם בס' 'דעם רבינו' קינדער' שם): "כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קונצ'ס' אלא ידרוש "אלה פקודי המשכן"... - כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שיגיעו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?".

11) ספר המנהגים עמ' 32. ב'ספר הפטרות' הוצאת קה"ת, ובכ"מ, מסופר שבשנה מעוברת נהג הרבי לסיים עד "ואחרי לא יהיה" (כמנהג הקבוע של האשכנזים), ובחומש 'שי למורא' אף ציין שכן הוא "מנהג חב"ד בשנה מעוברת". וחבל שלא הזכירו במפורש את מה שמופיע בשיחות שנשמנו בס' הפטרות שם בשול־הגיליון ('תורת מנחם' כרך ח"י עמ' 107, שיחת שבת בראשית (ב) תשד"מ סי"ב ועוד. וראה גם ביומן שבסו"ס שיחות־קודש תשל"ח, מהדורת תשס"ב עמ' 394) שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שנהג כך, הורה לרבי, אבל אמר לו שאין זו הוראה לרבים, וכך מופיע גם ברשימות חוברת קיג ס"ע 17 - 'רשימות היומן' ס"ע שדמ.

12) סידור אדה"ז. ולכן נהגו להכריז זאת באותה שעה ברבים, ראה ליקוטי מהרי"ח (בראש ח"ג, בהשמטות לח"ב פח, ב), ושערי־רחמים על השערי־אפרים שער י ס"ק מז.

הש"ץ עומד, זכר לקידוש החודש, שבו ראש ב"ד עומד ואומר 'מקודש' וכל העם עונים אחריו (מג"א סי' תיז ס"ק א), והציבור עומדים אגב חביבותא (שערי־רחמים שם ס"ק מ, אבל לא מן הדין, אף שהמנהג [כמ"ש בקצות השלחן סי' פג בבדה"ש ס"ק י, משערי אפרים שם סל"ו] שהש"ץ אוזו או ס"ת בידו, ראה משנה־ברורה סי' קמו בשערי־הציון ס"ק יח).

13) כן הוא האיות, כנפסק בשו"ע אה"ע סי' קכו ס"ז בהג"ה ונו"כ ("מרחשון" תיבה אחת, וכן הוא ברוב מכתבי רבותינו נשיאינו מחודש זה, ולא כמופיע בלוח כולל־חב"ד "מרחשון". 'וחשון' המופיע בסידורי תורה־אור ותהלת ה' בברכת החודש, ובלוח היום יום וכדומה במשך החודש - אינו אלא קיצור).

14) סידור אדה"ז.

יום חמישי, כ"ט בתשרי

ערב ראש־חודש

היום יש להוסיף בנתינת צדקה²².

יום שישי

ל' בתשרי, א' דראש־חודש מרחשון

בכל יום שיש בו מוסף, אין האבל יורד לפני התיבה, גם לא בתפילות ערבית ומנחה²³.
אומרים בתפילת ערבית "יעלה ויבוא" גם אם מתפללים ערבית מבעוד יום²⁴.
בליל ראש־חודש אין מפסיקין להכריז "יעלה ויבוא" לפני שמונה־עשרה²⁵ כדיבור, אבל טופחים על השולחן וכדומה כדי להזכיר זאת²⁶.

אבל הרבי דיבר גם על טיסות שהיו בשעות מאוחרות יותר, וכנראה יש לאסור כל הלילה, אולי מפני שבפועל מחללים שבת בשבילנו ויש למנוע זאת, גם אם אין בטיסה זו איסור מצידנו משורת הדין.

(22) "בערב־ראש־חודש מוסיפים בנתינת צדקה" (התועדויות תשמ"ו ח"ג ס"ע 593).

בס' דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד ס"ע עז, הביא מהאחרונים מנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש־חודש עצמו, אך לע"ע לא מצאתי מובא בשיחות וכתבי הרבי, גם לא ב'שערי צדקה'.

(23) ספר־המנהגים עמ' 36.

(24) שו"ע אדה"ז סי' קח ס"ג. וראה בארוכה 'דיני ומנהגי ראש חודש־חב"ד' פ"ז הערה 2, וש"נ.

(25) סידור אדה"ז.

(26) בס' דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד פ"ז הערה 4, כתב שכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו המתין לזה כדי לפסוע לאחוריו לפני תפילת שמונה־עשרה.

בליל ב' לא טפחו על השולחן, והרבי לא המתין לזה (עד שנת תשכ"ה עכ"פ - 'התקשרות' גיליון קיח עמ' 20, עיי"ש שבשנים האחרונות בבית חיינו היו טופחים בקביעות גם בליל ב', אבל לא ידוע אם הרבי המתין לזה) ועכ"פ למעשה מפני ירידת הדורות והתגברות השכחה, לכאורה יש מקום לטפוח גם ביום השני, ואף בשחרית ובמנחה רצוי שיאמר אחד הגבאים וכדומה את התיבות "יעלה ויבוא" בקול רם, וכולי האי ואולי. וראה הגהות מהרש"ל לטור סי' רלו ומטה משה סי' תקיט שאצלם לא נהגו להכריז יעו"י, אלא הש"י או השמש היה מתחיל להתפלל בלחש מוקדם לפני הציבור, וכשהיה מגיע ליעו"י היה אומר זאת בקול רם. וראה מנהגי מהרי"ל הל' ר"ח (עמ' ה), שבליל שני דר"ח היו מכריזים "ראש חודש". ומצינים למנהגים דק"ק וורמיישא לר' יוזפא שמש סי' סב, ולספר 'דברי קהלת' עמ' 63, 78.

שכח²⁷ לומר יעלה ויבוא בתפילת ערבית, אינו חוזר. בשחרית ובמנחה - אם נזכר (או הסתפק) לאחר אמירת "ה'" של "המחזיר שכנתו לציון", יסיים את הברכה, ויאמר "יעלה ויבוא" שם, לפני "מודים". אם כבר התחיל "מודים" ועד סיום יהיו לרצון השני, חוזר ל"רצה" (אם נזכר לאחר אמירת "ה'" של סיום ברכת "מודים" או "שים שלום", לא יסיים, אלא יאמר "למדני חוקיך" ויחזור ל"רצה"). אם נזכר לאחר סיום יהיו לרצון השני - חוזר לראש התפילה ואינו אומר "אדני שפתי תפתח"²⁸. ורשאי לרדת לפני התיבה לחזרת הש"י במקום זה. אבל אם נזכר אחרי תפילת מוסף, אינו חוזר²⁹. בברכת המזון, אם נזכר לפני ברכת "הטוב והמטיב", אפילו בלילה, יאמר בנוסח שבסידור, ואם נזכר אחר־כך - אינו חוזר³⁰.

נוהגים אשר היחיד מברך בהלל תחילה וסוף גם בימים שאין גומרים בהם את ההלל³¹.

את כל התפילין מניחים קודם מוסף, אבל את השיעורים לומדים אחר סיום כל התפילה³².

הש"י מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם³². מכיוון שיש הפסק גדול בין הכנסת ספר־התורה לבין הקדיש, ומניחים בינתיים תפילין דרבננותם וקוראים קריאת־שמע וכו', על־כן צריך לומר ולפחות לסיים

(27) ע"פ הביורר בנושא שנדפס ב'התקשרות' גיליון תת, וש"נ.

(28) שערי־שובה וכו' שם בשם הריטב"א הנ"ל. (ועי"ע קצות־השולחן בבדי־השולחן סי' עח).

(29) שו"ע אדה"ז סי' קכו ס"ג.

(30) שו"ע אדה"ז סי' קפח ס"י.

(31) ספר־המנהגים שם, וראה אג"ק חלק טז עמ' פד. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לברך בעצמו על הלל דר"ח גם כשהתפלל בציבור. ואמנם הוא ציין זאת כמנהג בית הרב בלבד, וציווה שלא לספר עד"ז - 'רשימות' כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חוברת ח ס"ע 20, וש"נ. אך בהתוועדות שבת מברכים החודש מנ"א תשמ"א (שיחות־קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322, בלתי מוגה), סיפר זאת הרבי ברבים, כ'מנהג חסידי' - 'אריינאפן' [= 'לחטוף' זאת] ולומר את הברכה בעצמו בחשאי. (והרי גילוי המנהגים לרבים ע"י הרבי כמוהו כהוראה בזה, כמ"ש בשיחה הנדפסת בראש ס' המנהגים).

לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל בר"ח וחמה"פ, ראה המסקנה ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"ז כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ולא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

(32) כי אז יצטרך לומר מייד את הקדיש, ולא כנהוג להסמיכו (גם) לתפילת מוסף (וכפי שהורה פעם הרבי, וראה נימוקי או"ח סי' נה).

את הפרק שוב עד שיעלה כמספר חודשי השנה;
 ואם הפרק מרובה בפסוקים, לומדים שניים או יותר
 פסוקים בכל ראש-חודש²³.
 [מנהגים נוספים של ראש-חודש נדפסו לאחרונה
 בגיליונות: תתלג, תתלז. שבת ר"ח - תתכט].
 בערב-שבת-קודש נותנים לצדקה 'משנה' - סכום
 כפול, גם בשביל יום השבת³⁵.

בקול³³] איזה מזמור לפני אמירת הקדיש שלפני
 מוסף³⁴.

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש-חודש פסוק אחד עם
 פירוש רש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מפרק
 התהילים המתאים למספר שנות חייו (לדוגמה, אם
 הוא בן י"ג אומר פרק י"ד), ואם הפרק מכיל פחות
 מי"ב פסוקים, וכן בשנת העיבור, חוזרים ללמוד

(33) ע"פ ס' המנהגים עמ' 6, ד"ה כ"ק אדמו"ר.

(34) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, 'ספר המאמרים - ליקוט' ח"ב עמ'
 שטז. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אג"ק ח"כ עמ' רפג.

(35) ראה הנלקט ב'שערי צדקה' סי' סא.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש